

מסורת הש"ס

(א) שנת ד'קנ"ג; (ב) טוה"ט
(ג) ע"ר רש"י; (ד) לקמן דף
נ"ה; (ו) שם איתא ר' זעירא וכו'
בשאלותיו; (ז) נ"פ; (ח) שם
(ט) ז"ל ואמר; (י) ר"ל עד
שיתפלא; (יא) ופחותו כדכור
כ"ל רש"י; (יב) פסחים פ"י
ה"ה.

תורה אור השלם

- חדלו לכם מן האדם
אשר נשקח באפו כי כבוד
נחשב הוא; ישעיהו כ'
צדק לפניו תהלך ונשם
לדורך פעמיך;
- התלים פה יד
י' קאת י' לחיים נחשב
ל' בל יפקד ר'ע;
- משלי יט כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' מהו שיפסקו מי
אמרין: (ב) תוס' ד"ה
ימים וכו' מדי דהוה
אלול ואתקיעות דמי נ"פ;
(ג) בא"ד ח"ט מיושב דברי
סופר ששע: (ד) בא"ד
בירושלמי ודרי סופר וזו:
(ה) בא"ד מהו ששעמינן מן
הדל:

גליון הש"ס

גמ' בפסחים כ"ו. ע"י ילקוט
ש"ס י"ד בפסוק ויפדו העם
חל יונתן:

מוסף רש"י

כאילו עשאו במו. עבודה
כוכבים (סוטה ד'). אל תקרי
שבע אלא שבע. ו' לילת
הז' ולא יפקד בשם חלום הכי
הוא רע ונחש אמת ואין
מחלל לו נלום (קטן נה).

רב ניסים גאון

אמר (רבה) [רבה] ימים
שהיחיד גומר בהן
את ההלל כו'. איתיה
לפירושיהו
תענית כ"ב ב' פ' פ' פ' פ'
דף כ"ח דאמר ר' יוחנן
משום ר' שמעון בן יהורזק
ר' ימים יחיד גומר בהן את
ההלל כו' והתם גמ' אמרין
אמר (רבה) [רבה] וזאת
אומרת הלל רדאש תודש
לא דאדארייתא ולפיק תודש
רבא לפסוק ב' אפי' באמצע
הפרק:

היה קורא פרק שני ברכות

יד.

עין משפט נר מצוה

יג א טור וסעף א"ח סימן
מחלל סעף ב:
יד ב מ"י פ"ג מהלכות
מטעם הלכה ט טור
ש"ע א"ח סימן מחלל סעף
ד [וס' תפח סע' א] וסימן
מחלל סעף ב:
טו ג מ"י פ"ג מהלכות
מטעם הלכה ב סעף ב
(הלכות ברכות) עשין ב
טו"ע א"ח סימן יד סעף
ב:
טז ג מ"י פ"ג מהלכות
מטעם הלכה יד טו"ע
א"ח סימן מחלל סעף א
[וכי אלמס תענית פ"א דף
קנ"ג]:
יז א מ"י פ"ג מהלכות
מטעם הלכה ד סעף
עשין י טור ש"ע א"ח
סימן טע סעף ב:
יח ו [מ"י] שם סעף שם
טו"ע [עשין] שם סעף ג:
יט [מ"י] שם טו"ע שם ע"ש
ב"י:
יכ א מ"י פ"ג מהלכות
ק"ש הלכה י סעף עשין
יט טו"ע א"ח סימן טו
סעף ה:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר באמצע
שואל מפני היראה ומשיב
מפני הכבוד ובפירוקיו
שואל מפני הכבוד ומשיב
שלוש לכל אדם. הלכה כר'
יהודה. [וימים שאין היחיד
גומר בהן את ההלל וכו'.
ע"י פ"י ר"ח תענית כח, ב].
והשרוי בתענית טועם ואין
בכך כלום. כגון שחזור
ויפולט דלא חשיבה הנאה
מן הטעמה וגם אין צריך
ברכה. ולכן טעמי ר' אמי
ור' אסי עד כדי רביעית.
הדוקא בתענית יחיד
בדאמרין הנאה קביל עליה
אבל תענית כחור לא. ועד
כמה ר' אמי ור' אסי טעמי
עד שיעור רביעית. פירש
הגאון ז"ל עד שיטעמו
בפעם אחת רביעית, אלא
בכל יום התענית בכמה
פעמים היו טועמים עד
כשיעור הזה. אמר ר' אבהו
א"ר יוחנן הילכתא כרבי
יהודה דאמר בין ויאמר
לאמת ויצוב לא יפסיק.
מ"ש דכתיב וז' אלקים
אמת. וצריך לדבק אני ה'
אלקים ואמת ויצוב מאי
טעמא דכתיב וי' אלהי
אמת. וצריך לחזור ולומר
דברתא הוא ויהי רבא
מגנה כל האומר פעמים.

אחי. כך שמו: סנא דני רבי חיאל. שהיה שונה צנית רבי חיאל:
מהו שיפסק. לשאלת שלום: ימים שהיחיד גומר בהן אם ההלל.
שהוא חוצה לכל אדם והם אחד ועשרים יום בשנה כדאמרין במסכת
ערכין (ד' י'): מהו שיטעום. את המצטיל לדעת אם נרץ מלח או
תצלין: מטעמא. טעומת תבשיל:
רביעיתא. רביעית הלוג: חדלו לכם
מן האדם. כשיש לכם לעסוק כבוד
המקום אל תתעסקו כבוד אדם דאי
לאו הכי למא ליה לחדול: ושמואל
לא דריש לשון צָמָה אלא כמשמעו
צָמָה חשבתו לזה שהקדמת כבודו
לכבודי: שואל מפני הכבוד. והא
ק"ש קודם תפלה הוא וקמתי שואל:
תרגמה ר' אבא. להא דרב ושמואל
לסערי: במשמים לפסחו. אכל פגעו
צדק שואל: ה"ג אמר רב אידי צר
אני אמר רב יצחק צר אשיאן אסור
לאדם לעשות חפציו קודם שיפסל:
צדק. תפלה שמצדיק לצוראו והדר
ישם פעמיו לדרכי חפציו: אל
תקרי שבע אלא שבע. ילין כל
יפקד מן השמים בחלום הכי הוא
רע לכן אין משגיחין לפקדו:
וה'

ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום
לכל אדם תניא נמי הכי הקורא את שמע ופגע
בו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני
הכבוד וא"צ לומר שהוא משיב ובאמצע שואל
מפני היראה ואצ"ל שהוא משיב דברי ר' מאיר
ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה
ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני
הכבוד ומשיב שלום לכל אדם בעא מיניה אחי
תנא דבי רבי חיאל מרבי חיאל בהלל אובמגילה
מהו שיפסק (א) אמרין ק"ו ק"ש דאורייתא פוסק
הלל דרבנן מבעיא או דלמא (ב) פרסומי ניסא
עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום אמר רבה
ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק
לפרק פוסק באמצע הפרק אינו פוסק וימים
שאין היחיד גומר בהן את ההלל אפי' באמצע
הפרק פוסק אינו והא רב בר שבא איקלע לגביה
דרבינא וימים שאין היחיד גומר את ההלל

הוא ולא פסיק ליה שאני רב בר שבא דלא חשיב עליה דרבינא: בעי מיניה
אשיאן תנא דבי ר' אמי מר' אמי השרוי בתענית מהו שיטעום אכילה ושתיה
קביל עליה והא ליכא או דילמא הנאה קביל עליה והא איכא א"ל טועם ואין
בכך כלום תניא נמי הכי (א) מטעמת אינה טעונה ברכה יוהשרוי בתענית טועם
ואין בכך כלום עד כמה ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעיתא: אמר רב
הכל הנותן שלום לחבירו קודם שיחפול כאלו עשהו במה שנאמר יחדלו לכם
מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשבה הוא (א) אל תקרי במה אלא במה
ושמואל אמר במה נשבתו לזה ולא לאלוה מתיב רב ששת בפרקים שואל מפני
הכבוד ומשיב תרגמה ר' אבא במשכים לפתחו (א) (א"ר יונה א"ר יודא כל העושה
חפציו קודם שיחפול כאלו בנה במה א"ל במה אמרת א"ל לא אסור קא אמינא
וכדרב אידי בר אבין (ד) אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור
לו לאדם לעשות חפציו קודם שיחפול שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך
פעמיו ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן וכל המתפלל ואח"כ
יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפציו שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו:
(ו) א"ר יונה א"ר יודא וכל הלך שבעת ימים בלא חלום נקרא רע שנאמר וישבע
ילין בל יפקד רע אל תקרי שבע אלא שבע א"ל רב אחא בריה דרבי חיאל
בר אבא הכי א"ר חיאל א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין
מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושבע ילין בל יפקד רע: אלו הן בין
הפרקים וכו': א"ר אבהו א"ר יוחנן הילכה כר' יהודה דאמר בין אלהים
לאמת ויצוב לא יפסיק (א) א"ר אבהו א"ר יוחנן מאי טעמיה דרבי יהודה דכתיב
וה'

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו
צבור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל ציחד כמו שהיו
בשמיטת פסחים צ"ד בניסן ולא דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין
יחיד גומר את ההלל אין חוצה לאמריו כלל אפילו צדיקו דהכי משמע

בערכין (פ"ד ד' י'): דחשיב כ"א יום
ליחיד גומר בהן את ההלל ופריך ר"ה
וי"כ נמי לימא משמע דבשאר ימים
טונים כמו בראשי חדשים פשיטא
ליה דאין לומר מדלג חשיב יותר מכ"א
יום וגם מדלג קאמר לגמור ב"ה
וצי"ה דלא הוה משמע דבשאר ימים
טונים כמו ב"ה ודאי אין גומרין
אצל קורין אצל עתה משמע אפילו
קורין לא וכן משמע בפרק בתרא
דמענית (ד' כח): רב איקלע בצלל
חזוהו דהו קא קרו ב"ה סבר
לאפסוקיהו. פירוש שהיה סובר
שהיו גומרים אותו כיון לחזא דקא
מדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהג אבותיהם
צדיהם אלמא דימים דאין גומרין
בהן הלל אין חוצה לאמריו ומה שאנו
אומרין אותו היינו משום מנהג. וכמו
במחזור ויטרי כיון שאינו אצל מנהג
בעלמא לא מצרכין עליה כדאמר
פרק לולב וערבה (סוכה ד' מד): אין
מצרכין על דבר שהוא מנהג. ומיהו
אומר ר"מ דאין ראייה דאטלטול
ודאי לא מצרכין אצל על מזוה
פשיטא דמצרכין דלא חזין כל יו"ט
כאין אלו אלא מנהג ומצרכין והכא
נמי משמע דמצרכין דאי לא מצרכין
מאי הפסקה שייך זה ועוד ראייה
דמצרכין על מנהגא מהא דרב על
צ"י כנישתא וכו' ואם לא צרכו
בתחלה אמאי לא הרגיש רב דהוה
מנהגא עד שדלגו אלא צודאי צרכו
מפני שמצרכים צבוצ על מנהגא
וצבציל כן לא הרגיש עד הדלוג וא"ת
אמאי לא אסיק אדעתיה אם צרכו
לקרות או לגמור וי"ל דצדק אין לחוש
שצבוצ יכול לצדק לגמור אפי' כשהוא
מדלג או איפכא ומה שמצרכין כך
על הדלוג לקרות וכשהו גומרין לגמור
כדי שלא יטעו ומשום הכי לא היה
יכול להצין מתוך הצרכה עד הדלוג
יש שרוזין לומר דייחא האומר הלל
ציימים שאין גומרין שאין לו לצדק
ומיהו השר מקוצי היה אומר דכיון

שרצה לחייב עצמו מצדק ואין זה צרכה לצטלה מדי דהוה אלוזב (א) ואתפילין דהני נשי מצרכות אע"ג שאין חייבות וצילי פסחים יש שמצרכין
פעמים בתחלה לקרות ואחר הסעודה אחר שפוך מצרכין לגמור ומיימי ראייה מירושלמי (דפיק ב') משהיה דמיימי עליה דכל הצרכות פותחין
צברוך חוץ מן הצרכות הסמוכות לצרכות וצרכות הפירות והמזונות ופריך צירושלמי עליה והא איכא גאולה פירוש אשר גאלנו דסמוכה לצרכות
ואמאי פותחת צברוך שנייא דאם שמעה בצרכי"נ יאל ופריך והרי סופה פירוש יהללון דאיה סמוכה שהסעודה מפסקת ואפי"ה אינה פותחת
צברוך ומשיי שמים הנה אחת להבא ואחת לשעבר פירוש אחת להבא זו היא אותה צרכה שמצרכין אחר אכילה לגמור ולאותה צרכה היא
סמוכה אחת לשעבר היינו אותה שצריך קודם אכילה אלמא דמצרכין שני פעמים אצל זה הפירוש אינו מיושב דרי (א) סופא משמע
דקאי אצרכה דאשר גאלנו דקאי זה מתחלה אלא ודאי אצרכה דאשר גאלנו קאי כאשר אפרש מיהו משמע צירושלמי כאשר פירשתי תחלה
שהיו מצרכין צ' פעמים תחלה וסוף אצל אומר ר' יהודה דזו היא תמיהא גדולה מאחר שצריך קודם אכילה אמאי מפסיק ואוכל צינתים שהרי
ציימים שאין יחיד גומר בהן את ההלל כיון שצריך תחלה כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא מפני הכבוד דאי בשלל צריך אמאי
לא יפסיק באמצע אפילו שלא מפני הכבוד הא לא היה מפסיק שום צרכה אלא נראה הא דפריך צירושלמי הרי גאולה דמשמע
דמצרכין עליה בתחלה איירי בחדש שעושה הסדר צבת אחת שאז אינו מפסיק שאינו נרץ אצל אנו שמפסיקין לאכול אין לנו לצדק כלל
לא בתחלה ולא בסוף והא דקאמר צירושלמי והרי (א) סופא זהו אשר גאלנו דחומות צברוך ואמאי והא הודאה בעלמא היא כצרכת פירות
ואמאי חומות צברוך ומשיי שמים הנה שתי גאולות אחת להבא ואחת לשעבר פירוש לעמיד צברוך כמו יגיענו וגם היא ארוכה קצת וגם יש
בה לשעבר כמו אשר גאלנו מגאולת מנרים לפיכך חומות צברוך ומה שהקשה מיהללון צאינה סמוכה לפי מה שפרשתי עתה והאפי"ה
אינה פותחת צברוך יש ליתן טעם לפי שהיא הודאה בעלמא ואפילו שהיא ארוכה קצת תקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה. וכן
משמע צירושלמי שהיה דרכן לומר הלל צבית הכנסת ואח"כ שותין כוסות שלהם צביתם בלל שום סדר דצעי צירושלמי (פ' ע"ט) שתאן צבת
אחת מהו פירוש זה אחר זה בלא הלל וסדר צינתים מהו (א) שמעיין מן הדא דא"ר יוחנן הלל אם שמעה צבית הכנסת יאל וכן משמע
בתוספתא (א) דמי שלא היה יודע ונכנס צבית הכנסת וכו' והשתא נמי מיושב דבשציל כך פותחת צרכה דאשר גאלנו צברוך דטעמא שאינה
סמוכה כי הא דאם קרא הלל בצרכי"נ יאל: א"ר דילמא הנאה קביל עליה. האי ליטנא משמע דמיימי צבתה יחיד שצבז עליו אצל
צבתה כהמבז לא: טועם ואין בכך ב"ה. פירש ר"ח שחזר ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעמיה אצל בולע לא
אפילו בשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו נרץ צרכה שאינו נהנה: במשכים לפתחו. וכן הלכה אצל פגעו באקראי מותר:
למה